



## **UZLAŞILAN VERGİ VE CEZALARDA DAHA SONRA DÜZELTME YAPILABİLİR Mİ ?**

**Mahmut Tayyar ERGÜL\***

### **1-Giriş:**

Mükellefler ile vergi idaresi arasında çıkan uyuşmazlıkların çözülmesi , esas olarak yargı organları olarak yerine getirilmektedir. Ancak , yargılama sürecinin uzun sürelere yayılması nedeniyle , bu uyuşmazlıkların sürüncemede kalması sözkonusudur. Bu durum ise devletin vergi alacağıının tahsilinin gecikmesine yol açmaktadır. Bu nedenle VUK ‘ a 205 sayılı kanunla getirilen uzlaşma müessesesiyle , mükellef ile idare arasında çıkan uyuşmazlıkların yargı aşamasından önce çözülebilmesi imkanı sağlanmıştır.

Makalemizin konusu gerek tarhiyat öncesi gerek tarhiyat sonrası uzlaşma yapıldıktan sonra vergi hatalarının tespit edilmesi durumunda yapılması gereken işlemlerin neler olduğudur.

### **2-Uzlaşmanın Kesinliği ve Dava Konusu Edilemeyeceği:**

Bilindiği üzere Vergi Usul Kanunuun ek1-12 nci maddelerinde uzlaşmaya ilişkin hükümler yer almış olup , ek 1 nci maddesinde , ikmalen , re’sen veya idarece tarh edilen vergi ve bunlara ilişkin cezalar hususunda idare ile mükellefin uzlaşabileceği esasında yer verilmiştir. Ek 11 nci maddesinin ikinci fıkrasında ise tarhiyat öncesi uzlaşmaya varılması halinde “ ... tutanakla tespit edilen hususlar hakkında dava açılmaz veya hiçbir mercie şikayette bulunulamaz ...” hükmü bulunmaktadır. Bu hükme göre , uzlaşmanın gerçekleşmesi halinde uzlaşma tutanağının mükellefe tebliği ile üzerinde uzlaşılan vergi kesinleşmektedir.

\* Gelir İdaresi Grup Müdürü

**3-Düzeltilme Hükümlerinin****Uygulanması:**

Vergi sistemimizde “hata üzerinden vergi alınmaması” esaslı açık bir şekilde benimsenmiş olup Vergi Usul Kanununun 116 ncı ve müteakip maddelerinde tanımlanmış olan vergi hatalarının düzeltme hükümleri çerçevesinde düzeltilmesine imkan tanınmıştır.

Bu hata türlerinden sadece aşağıda belirtilen;

- Vergi mevzuuna girmeyen veya vergiden muaf olan olanlara yapılmış olanlara yapılmış olan tarhiyatların,
- Vergiye tabi olmamaları gerekenler adına yapılan tarhiyatların,
- Aynı vergilendirme dönemi içinde yapılan mükerrer tarhiyatların,

Uzlaşma mevzuu edilmiş ve üzerinde uzlaşmış olması ve bu hatalı durumun uzlaşma sırasında dikkate alınmamış olması hallerinde, söz konusu Vergi Usul Kanununun düzeltme hükümleri çerçevesinde düzeltilmesi şeklinde bir uygulama yapılması Gelir İdaresince de benimsenmiş olup, uygulamaya bu şekilde yön verilmiştir.

Bu uygulama, yapısında kısmi vergi hatası taşıyan tarhiyatların düzeltilmesine imkan tanınmamakta ancak vergi kanunlarının mevcut hükümleri karşısında hiç yapılmaması gerektiği halde yapılmış olup, uzlaşma yolu ile kesinleşen tarhiyatların düzeltilmesini kapsamaktadır.

Bu durumda tarhiyat öncesi uzlaşma yolu ile kesinleşen herhangi bir vergilendirme olayında yukarıda üç şekilde sayılmış olan hata türlerinden herhangi birinin yapıldığının tespit edilmesi halinde Vergi Usul Kanununun düzeltme hükümlerine göre düzeltilmesi mümkün bulunmaktadır.

Diğer taraftan Vergi Usul Kanununun 3 üncü maddesinde vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin esas olduğu belirtilmekte ve 134 üncü maddesinde; “ Vergi incelemesinden maksat, ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak tespit etmek ve sağlamaktır.” hükmü yer almaktadır. Aynı Kanununun 138 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ise aynı yıla ilişkin olarak yapılmış veya matrahın re’sen takdir edilmiş olması, yeniden inceleme yapılmasına engel ve gerekirse tarhiyat ikmaline mani değildir.” hükmüne yer verilmiştir.

Vergi Usul Kanununun 3, 134 ve 138 nci maddeleri birlikte yorumlandığında, vergi incelemelerinde beyanların ve ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu sağlamak zorunluluğu ile karşı karşıya olunduğu görülmektedir. Bu nedenle inceleme sırasında dikkate alınmayan veya sonradan ortaya çıkan hususlar nedeniyle ve **olası bir hazine veya mükellef zararına meydana vermemek** bakımından zamanaşımı süresi sonuna kadar her zaman

inceleme yapılabileceği kanunda ön-gör÷lmüştür.

Mülga Gelirler Genel Müdürlüğünün 08.03.2005 tarih ve 011226 sayılı yazı ile Mülga Samsun Gelirler Bölge Müdürlüğüne vermiş olduğu görüşte daha önce yapılmış ve tarhiyat öncesi uzlaşmış bir rapor için sözkonu vergilendirme dönemine ilişkin iş, işlem, hesap ve kayıtların incelenmesi ve neticesinde düzenlenecek inceleme raporunda düzeltme yapılmasının önerilmesi halinde, **uzlaşma tutanaklarının iptal edilmeksizin** uzlaşma tutanaklarına göre tahakkuk ettirilen vergi miktarlarında gerekli düzeltme işlemlerinin yapılmasının uygun olacağı şeklinde görüş verilmiştir.

#### **4-Sonuç:**

Vergi Usul Kanunumuzda yer alan uzlaşma müessesesi konusunda her ne

kadar kesin ve dava edilmeyeceği konusunda kanun hükmü bulunsa da vergi kanunlarının uygulanması sırasında gerek vergi idaresi gereksede inceleme elemanları tarafından yapılan yorum hataları sonucunda tarh edilen vergi ve cezalarda uzlaşmış olsa bile, bu hataların uzlaşmadan sonra tespit edilmesi durumunda mükellefler tarafından konunun vergi idaresine iletilmesi durumunda vergi usul kanunu çerçevesinde gerekli incelemelerin sonucunda düzeltme hükümleri gereğince sözkonusu vergi ve cezalar önceki uzlaşma tutanakları iptal edilmeksizin düzeltilebilir.

#### **KAYNAKÇA**

**Mülga Gelirler Genel Müdürlüğünün görüşü (08.03.2005) tarih ve 011226 sayılı yazı. Samsun**

